

Fullgild rafræn undirskrift

KRISTÍN RAGNHEIÐUR EIRÍKSDÓTTIR

Kennitala: 081297-2909
2022-06-09 10:42:07 GMT
Ástæða: Undirskrift

Fullgild rafræn undirskrift

TEITUR BJÖRN EINARSSON

Kennitala: 010480-3379
2022-06-09 10:43:34 GMT
Ástæða: Undirskrift

Fullgild rafræn undirskrift

HRAFNHILDUR ÁSTA ÞORVALDSDÓTTIR

Kennitala: 290658-7219
2022-06-09 10:44:32 GMT
Ástæða: Undirskrift

Fullgild rafræn undirskrift

JÚLÍUS VIGGÓ ÓLAFSSON

Kennitala: 250401-3530
2022-06-09 10:54:03 GMT
Ástæða: Undirskrift

Fullgild rafræn undirskrift

INGA HREFNA SVEINBJARNARDÓTTIR

Kennitala: 181181-4869
2022-06-09 10:55:58 GMT
Ástæða: Undirskrift

Fullgild rafræn undirskrift

NANNA KRISTÍN TRYGGVADÓTTIR

Kennitala: 160387-2629
2022-06-09 11:01:26 GMT
Ástæða: Undirskrift

Fullgild rafræn undirskrift

TRYGGVI MÁSSON

Kennitala: 200593-2869
2022-06-09 11:02:42 GMT
Ástæða: Undirskrift

Fullgild rafræn undirskrift

JÓHANNES STEFÁNSSON

Kennitala: 260788-3109
2022-06-09 11:07:39 GMT
Ástæða: Undirskrift

Fullgild rafræn undirskrift

RAGNAR AUÐUN ÁRNASON

Kennitala: 261294-2499
2022-06-09 11:34:20 GMT
Ástæða: Undirskrift

Fullgild rafræn undirskrift

STEINUNN JÓHANNA BERGMANN

Kennitala: 021163-4499
2022-06-09 11:35:46 GMT
Ástæða: Undirskrift

Fullgild rafræn undirskrift

VÍFILL HARDARSON

Kennitala: 111198-2259
2022-06-09 16:43:20 GMT
Ástæða: Undirskrift

Fullgild rafræn undirskrift

ARNA GUÐRÚN TRYGGVADÓTTIR

Kennitala: 080278-3499
2022-06-09 16:54:00 GMT
Ástæða: Undirskrift

Menntasjóður námsmanna

Ársreikningur 2021

MENNTASJÓÐUR
NÁMSMANNA

Efnisyfirlit

Bls.

Skýrsla og áritun stjórnar og framkvæmdastjóra	2 - 3
Áritun óháðs endurskoðanda	4 - 6
Rekstrarreikningur	7
Efnahagsreikningur	8 - 9
Sjóðstreymi	10
Skýringar og sundurliðanir	11 - 25

Menntasjóður námsmanna
Kennitala: 710169-0989
Borgartúni 21, 105 Reykjavík

Skýrsla og áritun stjórnar og framkvæmdastjóra

Ársreikningur Menntasjóðs námsmanna (MSNM) byggir á kostnaðarverðsreikningsskilum og er gerður í samræmi við lög um ársreikninga og settar reikningsskilareglur. Hann er gerður eftir sömu reikningsskilaaðferðum og árið áður.

Starfsemin á árinu

Samkvæmt rekstrarreikningi var hagnaður af rekstri sjóðsins um 4.633 millj. kr. á árinu 2021. Heildareignir námu 211.920 millj. kr. í árslok. Heildarskuldir námu 88.290 millj. kr. og bókfært eigið fé 123.631 millj. kr.

Ársverk hjá sjóðnum voru 37,47 á árinu 2021.

Starfsemi Menntasjóðs námsmanna á árinu

Árið 2021 var annað ár eftir að ný lög um Menntasjóð námsmanna (MSNM) tóku gildi en þau voru samþykkt 9. júní 2020 og komu til framkvæmda 1. júlí 2020. Löggin fela í sér grundvallarbreytingu á stuðningskerfi ríkisins við námsmenn, þar sem lánþegar skv. nýjum lögum fá 30% niðurfærslu af höfuðstól námsláns ef þeir ljúka námi innan tilskilins tíma og námsmenn með börn á framfæri fá styrk vegna framfærslu barna ljúki þeir að lágmarki 22 ECTS-einingum á önn. Þá hafa námsmenn sem eru undir 40 ára val um fjórar endurgreiðsluleiðir þ.e. að endurgreiða námslánin sem tekjutengd lán og þá annað hvort sem verðtryggð eða sem óverðtryggð lán eða sem jafngreiðslulán og þá annað hvort verðtryggð eða óverðtryggð. Námsmenn sem ljúka námi eftir þennan aldur hafa eingöngu val um jafngreiðslulán og þá annað hvort verðtryggð eða óverðtryggð. Gert er ráð fyrir að endurgreiðslur á lánum veitt í nýju kerfi munu hefja greiðslur á næsta ári.

Áhættustýring

Menntasjóður námsmanna notar umgjörð samhæfðrar áhættustýringar til að tryggja að áhættur séu skilgreindar og að þeim sé stjórnað á skipulegan hátt til að ná hæfilegri fullvissu um að yfirsýn og skilningur á áhættum í starfsemi sjóðsins sé til staðar á hverjum tíma á öllum sviðum í starfseminni. Áhættustefna sjóðsins miðar við rekstraráhættur sjóðsins sem eru í reglubundinni vöktun yfir árið en aðrar helstu áhættur hafa verið skilgreindar og eru mældar að lágmarki árlega, sjá nánar í skýringu 21.

Áhrif kórónuveirufaraldurs

Áhrif kórónuveirufaraldursins hafði í för með sér að hefðbundnar endurgreiðslur námslána lækkuðu. Í fyrsta lagi þar sem námslán samkvæmt eldri lögum eru tekjutengd og tekjur fjölda greiðenda námslána lækkuðu vegna áhrifa faraldursins. Í öðru lagi þar sem veittum undanþágum á afborgun námslána fjölgaði. Hins vegar jukust auka innborganir og uppgreiðslur námslána í kjölfar breytinga á lögnum og hækkun á uppgreiðsluafslætti og vó það upp á móti lækkun á hefðbundum afborgun vegna faraldursins og vel það.

Skýrsla og áritun stjórnar og framkvæmdastjóra

Stjórn og framkvæmdastjóri Menntasjóðs námsmanna staðfesta hér með ársreikning sjóðsins fyrir árið 2021 með undirritun sinni.

Reykjavík, 9. júní 2022

Stjórn Menntasjóðs námsmanna

Inga Hrefna Sveinbjarnardóttir, formaður

Teitur Björn Einarsson

Jóhannes Stefánsson

Nanna Kristín Tryggvadóttir

Steinunn Bergmann

Tryggvi Másson

Vífill Harðarson

Júlíus Viggó Ólafsson

Ragnar Auðun Árnason

Kristín Ragnheiður Eiríksdóttir

Framkvæmdastjóri

Hrafnhildur Ásta Þorvaldsdóttir

Áritun óháðs endurskoðanda

Til stjórnar Menntasjóðs námsmanna og háskóla, iðnaðar og nýsköpunarráðuneytis

Álit með fyrirvara

Við höfum endurskoðað meðfylgjandi ársreikning Menntasjóðs námsmanna fyrir árið 2021, að undanskilinni skýrslu og áritun stjórnar og framkvæmdastjóra.

Það er álit okkar, ef frá eru talin áhrif þeirra atriða sem nefnd eru í kaflanum um ástæður fyrir álit með fyrirvara, að ársreikningurinn gefi glögga mynd af afkomu sjóðsins á árinu 2021, efnahag hans 31. desember 2021 og breytingu á handbæru fé á árinu 2021, í samræmi við lög um ársreikninga og settar reikningsskilareglur.

Ársreikningurinn innifelur

- Skýrslu og áritun stjórnar og framkvæmdastjóra.
- Rekstrarreikning fyrir árið 2021.
- Efnahagsreikning þann 31. desember 2021.
- Sjóðstreymi fyrir árið 2021.
- Skýringar, sem innifela helstu reikningsskilaaðferðir og aðrar skýringar.

Skýrsla og áritun stjórnar og framkvæmdastjóra er undanskilin endurskoðun, sbr. kafla um aðrar upplýsingar.

Grundvöllur álits með fyrirvara

Afskriftarreikningur útlána að fjárhæð 58.210 millj. kr. er færður í efnahagsreikning til lækkunar á útlánum og framlag í afskriftarreikning útlána að fjárhæð 6.049 millj. kr. er gjaldfært í rekstrarreikningi. Á árinu 2020 voru sett ný lög um námslán þ.e.a.s. lög nr. 60/2020 um Menntasjóð námsmanna og tóku þau gildi 1. júlí 2020. Árið 2021 er því fyrsta heila árið þar sem nýju löggin eru í gildi.

Í nýju lögnum eru lánþegum gefnir ýmsir valkostir um hvernig þeir geti hagað endurgreiðslum námslána sinna. Auk þess sem nýr lánaflokkur H-lán var innleiddur. Endurgreiðslur H-lána eru ekki hafnar þannig að engar forsendur eru til staðar um hvaða endurgreiðslufyrirkomulag námsmenn munu velja. Til viðbótar er ekki vitað á þessum tímavarki hversu stór hluti námsmanna sem tekur námslán skv. nýju lögnum muni fá hluta af lánum sínum niðurfelld í lok námsáfangana. Í nýju lögnum eru einnig að finna ýmis ákvæði sem hafa áhrif á eldri námslán sem breyta forsendum eldri lána s.s. niðurfelling ábyrgðarmanna, afslátt vegna auka innborgana inn á námslán, hækkun á uppgreiðsluafslætti, lækkun vaxta og árlegra endurgreiðslna. Það eru því ekki til staðar góðar forsendur fyrir stjórnendum til að byggja á við mat á afskriftarreikningi útlána í ár. Verulegur hluti afskriftarreiknings útlána er óbreyttur milli ára.

Þar sem viðeigandi forsendur eru ekki til staðar og verulegur hluti afskriftarreiknings óbreyttur milli ára höfum við því ekki getað aflað nægjanlegra og viðeigandi endurskoðunargagna varðandi afskriftarreikning útlána og framlag í afskriftarreikning á árinu 2021. Þar af leiðandi höfum við ekki getað metið hvort að þörf sé á breytingum á framangreindum fjárhæðum.

Endurskoðað var í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla. Ábyrgð okkar samkvæmt stöðlunum er nánar útskýrð í kaflanum um ábyrgð endurskoðenda.

Óháði

Við erum óháð sjóðnum samkvæmt ákvæðum laga um endurskoðendur og endurskoðun og siðareglu sem gilda um endurskoðendur á Íslandi og varða endurskoðun okkar á ársreikningi sjóðsins. Við uppfylfum jafnframt aðrar kröfur um starf okkar sem endurskoðendur í samræmi við ákvæði siðareglu.

Við teljum að við endurskoðunina höfum við aflað nægjanlegra og viðeigandi gagna til að byggja álit okkar á.

Áritun óháðs endurskoðanda frh.:

Aðrar upplýsingar, þ.m.t. skýrsla og áritun stjórnar og framkvæmdastjóra.

Stjórn og framkvæmdastjóri bera ábyrgð á öðrum upplýsingum. Aðrar upplýsingar eru skýrsla og áritun stjórnar og framkvæmdastjóra sem lá fyrir við áritun okkar.

Aðrar upplýsingar eru jafnframt ársskýrsla sjóðsins. Ársskýrsla liggur ekki fyrir við áritun okkar á ársreikninginn en við búumst við að fá hana afhenta til yfirferðar áður en hún verður gefin út.

Álit okkar á ársreikningnum nær ekki til annarra upplýsinga, þ.m.t. skýrslu og áritunar stjórnar og framkvæmdastjóra og við staðfestum þær ekki á neinn hátt.

Í tengslum við endurskoðun okkar á ársreikningi sjóðsins ber okkur að yfirfara aðrar upplýsingar, sem tilgreindar eru hér að ofan, þegar þær liggja fyrir og meta hvort þær eru í verulegu ósamræmi við ársreikninginn eða skilning sem við höfum aflað við endurskoðunina eða ef svo virðist að verulegar rangfærslur séu í þeim. Ef við, á grundvelli vinnu okkar, ályktum að verulegar rangfærslur séu í öðrum upplýsingum ber okkur að skýra frá því. Við höfum ekki greint atriði sem ber að greina sérstaklega frá.

Hvað varðar skýrslu og áritun stjórnar og framkvæmdastjóra höfum við, í samræmi við ákvæði 104. gr. laga um ársreikninga nr. 3/2006, yfirfarið að skýrsla og áritun stjórnar og framkvæmdastjóra hafi að geyma þær upplýsingar sem þar ber að veita í samræmi við lög um ársreikninga komi þær ekki fram annars staðar í ársreikningnum.

Ábyrgð stjórnar og framkvæmdastjóra á ársreikningnum

Stjórn og framkvæmdastjóri eru ábyrg fyrir gerð og framsetningu ársreikningsins í samræmi við lög um ársreikninga og settar reikningsskilareglur. Stjórn og framkvæmdastjóri eru einnig ábyrg fyrir því innra eftirliti sem nauðsynlegt er að sé til staðar varðandi gerð og framsetningu ársreikningsins, þannig að hann sé án verulegra annmarka hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka.

Við gerð ársreikningsins ber stjórnendum sjóðsins að meta hæfi hans til áframhaldandi starfsemi. Stjórnendum ber að semja ársreikning sjóðsins á þeirri forsendu að um áframhaldandi starfsemi sé að ræða, nema stjórnendur ætli að leysa sjóðinn upp eða hætta rekstri hans, eða hafi ekki raunhæft val um annað en að hætta starfsemi sjóðsins. Stjórnendum sjóðsins ber að setja fram viðeigandi skýringar varðandi hæfi hans til áframhaldandi starfsemi ef við á og hvers vegna stjórnendur beita forsendunni um áframhaldandi starfsemi við gerð og framsetningu ársreikningsins.

Stjórn skal hafa eftirlit með gerð og framsetningu ársreikningsins.

Ábyrgð endurskoðanda á endurskoðun ársreikningsins

Markmið okkar er að afla nægjanlegrar vissu um að ársreikningurinn sé án verulegra annmarka, hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka og gefa út áritun með álit okkar. Nægjanleg vissu er mikil vissu en ekki trygging þess að endurskoðun, sem framkvæmd er í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla, muni ávallt leiða í ljós alla verulega annmarka séu þeir til staðar. Annmarkar geta stafað af sviksemi eða mistökum og eru metnir verulegir ef þeir, einir og sér eða samanlagðir, gætu haft áhrif á fjárhagslegar ákvarðanir notenda sem grundvallaðar eru á ársreikningnum.

Endurskoðun í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla byggir á faglegu mati og faglegri tortryggni. Við framkvæmum einnig eftirfarandi:

Greinum og metum áhættuna af verulegum annmörkum, vegna sviksemi eða mistaka, og skipuleggjum endurskoðunaraðgerðir til að mæta þessari áhættu og öflum endurskoðunargagna sem eru nægjanleg og viðeigandi grunnur fyrir álit okkar. Áhættan af því að greina ekki verulega annmarka sem stafa af sviksemi er meiri en áhætta af annmörkum vegna mistaka, þar sem sviksemi getur stafað af fölsun, misvísandi framsetningu ársreiknings, að mikilvægum atriðum sé viljandi sleppt, samanteknum ráðum eða að innra eftirlit sé sniðgengið.

Öflum skilnings á innra eftirliti sem er viðeigandi fyrir endurskoðun okkar í þeim tilgangi að hanna endurskoðunaraðgerðir, en ekki til þess að gefa álit á virkni innra eftirlits sjóðsins.

Metum hvort val stjórnenda á reikningsskilaaðferðum sé viðeigandi og hvort matsaðferðir þeirra séu raunhæfar. Einnig skoðum við hvort tengdar skýringar séu við hæfi.

Áritun óháðs endurskoðanda frh.:

Ályktum um notkun stjórnenda á forsendunni um áframhaldandi starfsemi og metum á grundvelli endurskoðunarinnar hvort verulegur vafi leiki á rekstrarhæfi sjóðsins eða hvort aðstæður séu til staðar sem gætu valdið verulegum efasemdum um rekstrarhæfi hans. Ef við teljum að veruleg óvissa ríki, ber okkur að vekja sérstaka athygli á viðeigandi skýringum í ársreikningnum um óvissuna og ef þær upplýsingar eru ekki nægjanlegar að okkar mati, víkjum við frá fyrirvaralausum álitum. Niðurstaða okkar byggir á þeim endurskoðunargögnum sem við höfum aflað fram að dagsetningu áritunar okkar. Engu að síður geta atburðir eða aðstæður í framtíðinni leitt til þess að sjóðurinn verði ekki lengur rekstrarhæfur.

Metum framsetningu, gerð og innihald ársreikningsins í heild, að meðtöldum skýringum og hvort hann grundvallast á fyrirliggjandi færslum og atburðum og gefi glögga mynd samanber álit okkar.

Við upplýsum stjórn meðal annars um áætlað umfang og tímasetningu endurskoðunarinnar og veruleg atriði sem upp geta komið í endurskoðun okkar, þar á meðal verulega annmarka í innra eftirliti ef við á.

Reykjavík, 9. júní 2022

PricewaterhouseCoopers ehf.

Arna G. Tryggvadóttir
löggiltur endurskoðandi

Rekstrarreikningur ársins 2021

	Skýr.	2021	2020
Vaxtatekjur			
Vaxtatekjur	8, 21	1.195.484	1.678.111
Verðbætur	21	11.312.541	7.946.063
Lántökugjöld á námslán		12.271	83.152
		<u>12.520.296</u>	<u>9.707.326</u>
Vaxtagjöld			
Vaxtagjöld	21	3.389.018	3.381.548
Verðbætur	21	4.074.147	3.034.091
		<u>7.463.164</u>	<u>6.415.639</u>
Hreinar vaxtatekjur (vaxtagjöld)		5.057.132	3.291.686
Aðrar rekstrartekjur			
Tilkynningargjald		110.853	91.800
Aðrar rekstrartekjur		8.175	8.843
		<u>119.028</u>	<u>100.643</u>
Önnur rekstrargjöld			
Laun og launatengd gjöld	4	408.734	383.024
Annar rekstrarkostnaður	5	284.978	346.856
Vaxtastyrkir til námsmanna		9.441	65.496
Styrkur vegna framfærslu barna	7	764.268	0
Afskriftir rekstrarfjármuna	6	148.783	115.850
		<u>1.616.204</u>	<u>911.226</u>
Framlag í afskriftarreikning útlána	15	6.048.938	937.632
		<u>7.665.142</u>	<u>1.848.857</u>
Rekstur án ríkisframlags		(2.488.982)	1.543.472
Framlag ríkissjóðs	3	<u>7.121.800</u>	<u>2.870.247</u>
Tekjuafgangur ársins		<u>4.632.818</u>	<u>4.413.719</u>

Efnahagsreikningur 31. desember 2021

	Skýr.	2021	2020
Eignir			
Handbært fé			
Sjóður og bankainnstæður		17.296.697	15.951.105
Útlán			
Gjaldfallnar ógreiddar afborganir og vextir útlána,önnur skuldabréf	8	13.948.661	13.054.554
Námslán 1976-1982 (V-lán)	9	145.014	152.883
Námslán 1982-1992 (S-lán)	10	15.962.136	16.552.571
Námslán 1992-2005 (R-lán)	11	15.437.619	16.633.618
Námslán frá 2005 (G-lán)	12	195.858.280	197.011.524
Námslán frá 2020 (H-lán)	13	10.833.300	2.180.345
Markaðskjaralán	14	1.724	2.525
		<u>252.186.733</u>	<u>245.588.021</u>
Afskriftarreikningur útlána	15	(58.209.797)	(53.132.600)
		<u>193.976.936</u>	<u>192.455.421</u>
Aðrar eignir			
Rekstrarfjármunir	6	491.119	416.456
Ríkissjóður vegna jöfnunarstyrkja	16	141.386	0
Aðrar kröfur		14.213	51.343
		<u>646.718</u>	<u>467.799</u>
Eignir alls		<u>211.920.352</u>	<u>208.874.324</u>

Efnahagsreikningur 31. desember 2021

	Skýr.	2021	2020
Skuldir og eigið fé			
Skuldir			
Langtímalán			
Skuldir í íslenskum krónum, verðtryggð lán	19	<u>86.266.890</u>	<u>87.761.716</u>
Aðrar skuldir			
Ríkissjóður viðskiptareikningur	17	21.850	18.969
Ríkissjóður vegna jöfnunarstyrkja	16	0	16.356
Áfallnir vextir		1.942.609	1.977.294
Lánadrottnar		<u>58.337</u>	<u>102.141</u>
		Skammtímaskuldir	2.114.760
		<u>2.022.796</u>	<u>2.114.760</u>
		Skuldir	89.876.476
		<u>88.289.686</u>	<u>89.876.476</u>
Eigið fé	18	123.630.666	118.997.848
Skuldir og eigið fé alls		<u>211.920.352</u>	<u>208.874.324</u>

Sjóðstreymi ársins 2021

	Skýr.	2021	2020
Rekstrarhreyfingar			
Tekjuafgangur (halli) ársins		4.632.818	4.413.719
Rekstrarliðir sem ekki hafa áhrif á fjárstreymi:			
Afskriftir rekstrarfjármuna	6	148.783	115.850
Verðbætur langtímalána		4.074.147	3.683.716
Verðbætur námslána		(11.312.541)	(7.957.359)
Framlag í afskriftarsjóð	15	6.048.938	937.632
Veltufé frá rekstri		<u>3.592.144</u>	<u>1.193.557</u>
Breytingar á rekstrartengdum eignum og skuldum		(1.121.753)	791.369
Handbært fé frá rekstri		<u>2.470.391</u>	<u>1.984.926</u>
Fjárfestingahreyfingar			
Veitt námslán		(9.541.305)	(9.076.329)
Afborganir námslána		14.208.926	12.042.185
Fjárfesting í varanlegum rekstrarfjármunum	6	(223.446)	(235.111)
		<u>4.444.175</u>	<u>2.730.745</u>
Fjármögnunarhreyfingar			
Afborganir langtímalána		(5.568.973)	(6.454.027)
		<u>(5.568.973)</u>	<u>(6.454.027)</u>
Hækkun á handbæru fé			
		1.345.593	(1.738.356)
Handbært fé í ársbyrjun		15.951.105	17.689.461
Handbært fé í lok árs		<u>17.296.697</u>	<u>15.951.105</u>
Aðrar upplýsingar			
Greiddir vextir af langtímaskuldum		3.389.018	3.381.548
Innborgaðir vextir af útlánum		1.195.609	1.571.528
Innborgaðir vextir af bankainnistæðum		92.469	193.412

Skýringar

1. Mikilvægar reikningsskilaaðferðir

Grundvöllur reikningsskila

a. Ársreikningur Menntasjóðs námsmanna er gerður í samræmi við lög um ársreikninga og settar reikningsskilareglur. Hann byggir á kostnaðarverðsreikningsskilum og er gerður eftir sömu reikningsskilaaðferðum og árið áður.

Verðtrygging

b. Verðtryggðar eignir og skuldir eru færðar miðað við vísitölur sem tóku gildi í ársbyrjun 2022.

Útlán

c. Útlán eru færð til eignar með verðbótum í árslok. Verðtryggð útlán eru færð miðað við vísitölur sem tóku gildi í ársbyrjun 2022.

Fjármunatekjur og fjármagnsgjöld

d. Vaxtatekjur eru tekjufærðar miðað við upphaflega ávöxtunarkröfu skuldabréfaeignar þegar gjalddagi er myndaður, þá eru áfallnir vextir tekjufærðir frá lokun skuldabréfs eða síðasta gjalddaga. Áfallnir dráttavextir eru tekjufærðir þegar ekki er óvissa um innheimtu þeirra.

Lántaka

e. Öll lán eru verðtryggð og eru áfallnar verðbætur og vextir færð upp í ársbyrjun 2022.

Afskriftareikningur útlána

f. Afskriftareikningur útlána er myndaður til að mæta fyrirsjáanlegum töpum á útlánum sjóðsins á líftíma útstandandi námslána. Námslán eru veitt til lengri tíma. Endanlegt útlánatap kemur oftast ekki í ljós fyrr en við lok endurgreiðslutíma. Eðli máls samkvæmt er matið því háð mikilli óvissu. Sömu aðferð er beitt við mat afskriftareikningsins og beitt var á síðasta ári. Sérstakt reiknilíkan er notað við mat á því hve afskriftareikningurinn þarf að vera stór á hverjum tíma. Reiknilíkanið byggir m.a. á lánaþingum hinna ýmsu lánaþinganna, forsendum um kaupmáttaraukningu, forsendum um þróun tekna eftir aldri og dánarlíkum og að allir H-lánþegar fengju styrk í lok námstíma.

Rekstrarfjármunir

g. Rekstrarfjármunir eru færðir til eignar á kostnaðarverði að frádregnum afskriftum. Afskriftir eru reiknaðar sem fastur hundraðshluti miðað við áætlaðan endingartíma eignanna þar til niðurlagsverði er náð. Áætlaður endingartími greinist þannig:

Tölvubúnaður.....	5 ár
Húsbúnaður.....	5 ár
Skrifstofuáhöld, tæki.....	5 ár

Handbært fé

h. Til handbærs fjár í sjóðstreymi teljast sjóður og óbundnar innistæður á bankareikningum.

Skýringar

2. Starfspáttayfirlit

Starfspáttur er aðgreinanlegur hluti sjóðsins þar sem skyld lán eru flokkuð saman þ.e. samkvæmt nýja kerfi sem eru veitt H lán og gamla kerfi sem eru veitt V, S, R og G lán. Rekstrarafkoma, eignir og skuldir taka til liða sem heyra beint undir ákveðna starfspætti. Vextir vegna innbyrðis lána er byggt á vaxtakjörum langfimalána gamla kerfis sem er 3,44% í lok árs 2021.

Rekstrarreikningur fyrir árið 2021:

	Nýja kerfi (H-lán)	Gamla kerfi (V,S,R,G -lán)	Jöfn.færsl.	Menntasjóður námsmanna alls
Vaxtatekjur		1.195.484		1.195.484
Vaxtatekjur vegna lán til nýja kerfis		168.992	(168.992)	0
Verðbætur		11.312.541		11.312.541
Lántökugjöld á námslán		12.271		12.271
		12.689.287	(168.992)	12.520.296
Vaxtagjöld		(3.389.018)		(3.389.018)
Vaxtagjöld vegna lán frá gamla kerfi	(168.992)		168.992	0
Verðbætur		(4.074.147)		(4.074.147)
	(168.992)	(7.463.164)	168.992	(7.463.164)
Hreinar vaxtatekjur (vaxtagjöld)	(168.992)	5.226.123		5.057.132
Aðrar rekstrartekjur				
Tilkynningargjald		110.853		110.853
Aðrar rekstrartekjur		8.175		8.175
		119.028		119.028
Önnur rekstrargjöld				
Laun og launatengd gjöld		(408.734)		(408.734)
Annar rekstrarkostnaður		(284.978)		(284.978)
Vaxtastyrkir til námsmanna		(9.441)		(9.441)
Styrkur vegna framfærslu barna	(764.268)			(764.268)
Afskriftir rekstrarfjármuna		(148.783)		(148.783)
	(764.268)	(851.936)		(1.616.204)
Framlag á afskriftarreikning útlána	(3.331.800)	(2.440.706)		(5.772.506)
Framlag á afskriftarreikning vegna barnastyrks	(276.432)			(276.432)
Framlag ríkissjóðs, niðurfelling hluta lána við lok	3.331.800			3.331.800
Framlag ríkissjóðs vegna barnastyrks	1.041.700			1.041.700
Framlag vegna reksturs	1.120.000	1.628.300		2.748.300
Tekjuafgangur ársins	952.008	3.680.809		4.632.818

Skýringar

2. Starfspáttayfirlit frh.

Efnahagsreikningur þann 31.12.2021

	Nýja kerfi (H-lán)	Gamla kerfi (V,S,R,G -lán)	Jöfn.færsl.	Menntasjóður námsmanna alls
Eignir				
Handbært fé				
Sjóður og bankainnstæður		17.296.697		17.296.697
Útlán				
Gjaldfallnar ógr. afb. og vextir útlána,önnur skbr.		13.948.661		13.948.661
Námslán 1976-1982 (V-lán)		145.014		145.014
Námslán 1982-1992 (S-lán)		15.962.136		15.962.136
Námslán 1992-2005 (R-lán)		15.437.619		15.437.619
Námslán frá 2005 (G-lán)		195.858.280		195.858.280
Námslán frá 2020 (H-lán)	10.833.300			10.833.300
Lán til nýja kerfis frá gamla kerfi	4.729.232	10.833.300	(15.562.532)	0
Markaðskjaralán		1.724		1.724
	15.562.532	252.186.733	(15.562.532)	252.186.733
Afskriftarreikningur útlána	(4.291.248)	(53.918.549)		(58.209.797)
	11.271.284	198.268.184	(15.562.532)	193.976.936
Aðrar eignir				
Rekstrarfjármunir		491.119		491.119
Ríkissjóður viðskiptareikningur		141.386		141.386
Áfallnir vextir vegna lán til nýja kerfis		183.699	(183.699)	0
Aðrar kröfur		14.213		14.213
		830.417	(183.699)	646.718
Eignir alls	11.271.284	216.395.298	(15.746.230)	211.920.352
Skuldir og eigið fé				
Skuldir				
Langtímalán				
Skuldir í íslenskum krónum, verðtrygð lán		86.266.890		86.266.890
Skuld við gamla kerfi	10.833.300	4.729.232	(15.562.532)	0
	10.833.300	90.996.122	(15.562.532)	86.266.890
Aðrar skuldir				
Ríkissjóður viðskiptareikningur		21.850		21.850
Áfallnir vextir		1.942.609		1.942.609
Áfallnir vextir vegna lána frá gamla kerfi	183.699		(183.699)	0
Lánadrottinnar		58.337		58.337
	183.699	2.022.796	(183.699)	2.022.796
Skuldir	11.016.998	93.018.918	(15.746.230)	88.289.686
Eigið fé	254.286	123.376.380		123.630.666
Skuldir og eigið fé alls	11.271.284	216.395.298	(15.746.230)	211.920.352

Skýringar

2. Starfsþáttayfirlit frh.

Rekstrarreikningur fyrir árið 2020:

	Nýja kerfi (H-lán)	Gamla kerfi (V,S,R,G -lán)	Jöfn.færsl.	Menntasjóður samts
Vaxtatekjur		1.678.111		1.678.111
Vaxtatekjur vegna lán til nýja kerfis		14.707	(14.707)	
Verðbætur		7.946.063		7.946.063
Lántökugjöld á námslán		83.152		83.152
		<u>9.722.033</u>	<u>(14.707)</u>	<u>9.707.326</u>
Vaxtagjöld		(3.381.548)		(3.381.548)
Vaxtagjöld vegna lán frá gamla kerfi	(14.707)		14.707	
Verðbætur		(3.034.091)		(3.034.091)
	<u>(14.707)</u>	<u>(6.415.639)</u>	<u>14.707</u>	<u>(6.415.639)</u>
Hreinar vaxtatekjur (vaxtagjöld)	(14.707)	3.306.393		3.291.686
Aðrar rekstrartekjur				
Tilkynningargjald		91.800		91.800
Aðrar rekstrartekjur		8.843		8.843
		<u>100.643</u>		<u>100.643</u>
Önnur rekstrargjöld				
Laun og launatengd gjöld		(383.024)		(383.024)
Annar rekstrarkostnaður		(346.856)		(346.856)
Vaxtastyrkir til námsmanna		(65.496)		(65.496)
Afskriftir rekstrarfjármuna		(115.850)		(115.850)
		<u>(911.226)</u>		<u>(911.226)</u>
Framlag á afskriftarreikning útlána	(683.016)	(254.616)		(937.632)
Framlag ríkissjóðs		2.870.247		2.870.247
Tekjuafgangur ársins	(697.723)	5.111.442		4.413.719

Skýringar

2. Starfspáttayfirlit frh.

Efnahagsreikningur þann 31.12.2020

	Nýja kerfi (H-lán)	Gamla kerfi (V,S,R,G -lán)	Jöfn.færsl.	Menntasjóður samtsals
Eignir				
Handbært fé				
Sjóður og bankainnstæður		15.951.105		15.951.105
Útlán				
Gjaldf. afb. og vextir útlána,önnur skuldabréf		13.054.554		13.054.554
Námslán 1976-1982 (V-lán)		152.883		152.883
Námslán 1982-1992 (S-lán)		16.552.571		16.552.571
Námslán 1992-2005 (R-lán)		16.633.618		16.633.618
Námslán frá 2005 (G-lán)		197.011.524		197.011.524
Námslán frá 2020 (H-lán)	2.180.345			2.180.345
Lán til nýja kerfis frá gamla kerfi		2.180.345	(2.180.345)	
Markaðskjaralán		2.525		2.525
	2.180.345	245.588.021	(2.180.345)	245.588.021
Afskriftarreikningur útlána	(683.016)	(52.449.584)		(53.132.600)
	1.497.330	193.138.437	(2.180.345)	192.455.421
Aðrar eignir				
Rekstrarfjármunir		416.456		416.456
Ríkissjóður viðskiptareikningur				
Áfallnir vextir vegna lán til nýja kerfis		14.707	(14.707)	
Aðrar kröfur		51.343		51.343
		482.506	(14.707)	467.799
Eignir alls	1.497.330	209.572.047	(2.195.052)	208.874.324
Skuldir og eigið fé				
Skuldir				
Langtímalán				
Skuldir í íslenskum krónum, verðtryggð lán		87.761.716		87.761.716
Skuld við gamla kerfi	2.180.345		(2.180.345)	
	2.180.345	87.761.716	(2.180.345)	87.761.716
Aðrar skuldir				
Ríkissjóður viðskiptareikningur		18.969		18.969
Ríkissjóður vegna jöfnunarstyrkja		16.356		16.356
Áfallnir vextir		1.977.294		1.977.294
Áfallnir vextir vegna lána frá gamla kerfi	14.707		(14.707)	
Lánadrottmar		102.141		102.141
	14.707	2.114.760	(14.707)	2.114.760
Skuldir	2.195.052	89.876.476	(2.195.052)	89.876.476
Eigið fé	(697.723)	119.695.571		118.997.848
Skuldir og eigið fé alls	1.497.330	209.572.047	(2.195.052)	208.874.324

Skýringar

3. Framlag ríkisins

Fjárveitingar í fjárlögum 2021 til Menntasjóðs námsmanna námu 7.121,8 millj. kr.

4. Starfsmannamál

Ársverk voru 37,47 á árinu 2021 samanborið við 37,57 á árinu 2020 sem er u.þ.b. sami fjöldi á milli ára. Laun- og launatengd gjöld hækka um 6,5% og laun- og launatengd gjöld á ársverk hækka um 7,2%.

	2021	2020
Laun	324.103	302.891
Launatengd gjöld	71.781	67.471
Áfallið orlof, breyting	0	1.423
Laun og launatengd gjöld samtals	395.884	371.785
Starfsmannakostnaður	12.849	11.240
Laun, launatengd gjöld og starfsmannakostnaður samtals	408.734	383.024

Laun stjórnar og framkvæmdastjóra námu 27,8 millj. kr. á árinu, þar af laun framkvæmdastjóra um 17,7 millj. kr. og laun stjórnarformanns 1,9 millj. kr.

5. Annar rekstrarkostnaður

Annar rekstrarkostnaður lækkar að meðaltali um 17,8% milli ára. Hækkunin skýrist einkum af kostnaði við innleiðingu á nýju útlánakerfi Libra Loan og breytinga á tölvukerfum vegna innleiðingar nýrra laga nr. 60/2020 um Menntasjóð námsmanna. Hærri símakostnaði vegna netþjónustu og breytinga og viðhaldi á húsnaði.

	2021	2020
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	2.370	3.110
Sími, afnotagjöld, póstburðargjöld	24.828	42.443
Funda- og ferðakostnaður	217	3.375
Aðkeypt sérfræðiaðstoð	87.886	109.898
Rekstur og viðhald tölvukerfis	87.019	113.216
Húsnaðiskostnaður	52.652	51.334
Þjónustugjöld banka	18.697	14.611
Málskotsnefnd	6.997	4.984
Ýmiss kostnaður	4.313	3.886
	284.978	346.856

6. Bókfært verðmæti og afskriftir rekstrarfjármuna

	Skrifstofuáhöld	Húsbúnaður	Tölvubúnaður	Samtals
Stofnverð í ársbyrjun	20.086	151.988	1.301.102	1.238.065
Keypt á árinu	6.493	30.081	186.872	223.446
Stofnverð 31.12.2021	26.579	182.069	1.487.974	1.696.622
Afskrifað áður	10.627	81.830	964.262	1.056.720
Afskrifað á árinu	3.429	19.719	125.635	148.783
Afskrifað samtals	14.056	101.549	1.089.898	1.205.502
Bókfært verð 31.12.2021	12.523	80.520	398.077	491.119

Skýringar

7. Styrkir vegna framfærslu barna

Með nýjum lögum var framfærslu barna breytt á þann veg að veittir eru barnastyrkir í stað barnalána áður þó að gefnu því skilyrði að námsmaður nái lágmarks námsframvinduþrófu. Standist námsmaður ekki námsframvinduþrófu er hann ekki krafinn um endurgreiðslu barnaframfærslunnar heldur er henni breytt í lán. Fyrsta skólaárið eftir gildistöku laganna þ.e. 2020-2021 var sá háttur hafður á við meðhöndlun barnastyrkja að þeir voru færðir strax sem styrkir. Þetta vinnulag þótti ekki nægjanlega gott m.t.t. meðhöndlunar og útreiknings á styrkjunum þannig að nú er sá háttur hafður á að barnaframfærslan er færð sem lán inn á skuldabréf námsmanns með skýringu um að standist hann námsframvinduþrófu verði barnaframfærslunni breytt í barnastyrk við lokun skuldabréfs. Engum skuldabréfum vegna H-lána var lokað á árinu 2021 þannig að 764 m.kr. sem færðar eru sem styrkur í rekstrarreikningi tilheyrja námsmönnum sem áttu rétt á barnaframfærslu skólaárið 2020-2021.

8. Gjaldfallnar ógreiddar afborganir og vextir útlána, önnur skuldabréf

Áfallnir dráttarvextir fyrra árs eru ekki færðir. Ógreiddar afborganir eru alls 7.607,5 millj.kr. (2020: 6.698,7 millj.kr.; 2019: 6.438,4 millj.kr.; 2018: 5.695,9 millj.kr.) þar af eru 3.244,7 millj.kr. á kröfuvakt (2020: 3.079,2 millj.kr.; 2019: 3.642,8 millj. kr., 2018: 3.163,7 millj.kr.) og í löginnheimtu eru 3.949,4 millj.kr. (2020: 2.901,3 millj.kr.; 2019: 2.422,1 millj. kr., 2018: 1.842,6 millj.kr.). Þá eru 103,5 millj.kr. (2020: 20,5 millj.kr.; 2019: 10,5 millj. kr., 2018: 35,6 millj.kr.) í milliinnheimtu og 309,8 millj.kr. (2020: 697,8 millj.kr.; 2019: 362,9 millj. kr., 2018: 654,1 millj.kr.) í greiðsludreifingu.

	2021	2020
Áfallnir vextir útlána	5.936.469	5.912.085
Ógreiddar gjaldfallnar afborganir V-lána	8.138	5.910
Ógreiddar gjaldfallnar afborganir S-lána	561.480	407.843
Ógreiddar gjaldfallnar afborganir R-lána	1.092.646	829.969
Ógreiddar gjaldfallnar afborganir G-lána	5.945.257	5.455.013
Önnur skuldabréf	404.671	443.733
	<u>13.948.661</u>	<u>13.054.554</u>

9. Námslán veitt 1976-1982

Eftirstöðvar námslána sem veitt voru á árunum 1976-1982 á grundvelli laga nr. 57/1976.

Lánskjör: Verðtryggð en vaxtalaus lán. Endurgreiðsla er miðuð við mismunandi hlutfall af tekjum umfram tilteknar viðmiðunartekjur. Endurgreiðslur hefjast 3 árum eftir námslok og standa yfir í 20 endurgreiðsluár hið lengsta.

Lánaflokkur V

	2021	2020
Staða lánaflokksins í ársbyrjun	152.883	154.526
Gjaldfallið á árinu	(4.674)	(4.887)
Afskriftir vegna látinna lánþega	(7.096)	(1.834)
Afskriftir vegna 20 ára reglu	0	(191)
Reiknaðar verðbætur ársins	5.213	5.280
Afborganir af höfuðstóli	0	(10)
	<u>145.014</u>	<u>152.883</u>

Skýringar

10. Námslán veitt 1982-1992

Eftirstöðvar námslána sem veitt voru á árunum 1982-1992 á grundvelli laga nr. 72/1982.

Lánskjör: Verðtryggð en vaxtalaus lán. Endurgreiðsla er miðuð við 3,4% af útsvarsstofni. Endurgreiðslur hefjast 3 árum eftir námslok og standa yfir í 40 endurgreiðsluár hið lengsta.

Lánaflokkur S

	2021	2020
Staða lánaflokksins í ársbyrjun	16.552.571	17.143.828
Gjaldfallið á árinu	(874.138)	(927.591)
Afskrifað vegna látinna lánþega	(61.119)	(8.288)
Afskriftir tapaðra krafna	(100.625)	(37.425)
Reiknaðar verðbætur ársins	673.945	577.332
Afborganir af höfuðstóli	(228.499)	(195.285)
	<u>15.962.136</u>	<u>16.552.571</u>

11. Námslán veitt 1992-2005

Eftirstöðvar námslána sem veitt voru á árunum 1992-2005 á grundvelli laga nr. 21/1992.

Lánskjör: Verðtryggð lán með 0,4% vöxtum. Endurgreiðsla er 4,4% af útsvarsstofni. Endurgreiðslur hefjast 2 árum eftir námslok. Greiðslur af öðrum námslánnum frestast þar til lán samkvæmt þessum lögum eru að fullu greidd.

Lánaflokkur R

	2021	2020
Staða lánaflokksins í ársbyrjun	16.633.618	17.731.675
Gjaldfallið á árinu	(1.462.977)	(1.416.455)
Afskrifað vegna látinna lánþega	(22.758)	(32.742)
Afskriftir tapaðra krafna	(67.409)	(41.408)
Reiknaðar verðbætur ársins	606.791	583.676
Afborganir af höfuðstóli	(249.646)	(191.127)
	<u>15.437.619</u>	<u>16.633.618</u>

12. Námslán veitt frá 2005

Eftirstöðvar námslána sem veitt hafa verið frá árinu 2005 á grundvelli laga nr. 21/1992, sbr. lög nr. 140/2004.

Lánskjör: Verðtryggð lán með 0,4% vöxtum. Endurgreiðsla er 3,4% af tekjum síðast liðins árs (var áður 3,75% en var lækkuð í apríl 2020 samkvæmt ákvörðun ríkisstjórnar og einnig voru vextir lækkaðir úr 1% í 0,4%) af samnlögðum útsvars- og fjármagnstekjuskattsstofni. Endurgreiðslur hefjast 2 árum eftir námslok.

Lánaflokkur G

	2021	2020
Staða lánaflokksins í ársbyrjun	197.011.524	192.714.683
Veitt lán á árinu	888.351	6.895.983
Gjaldfallið á árinu	(8.802.476)	(7.386.901)
Afskrifað vegna látinna lánþega	(99.075)	(67.893)
Afskriftir tapaðra krafna	(578.704)	(20.226)
Reiknaðar verðbætur ársins	10.024.495	6.793.646
Afborganir af höfuðstóli	(2.585.834)	(1.917.768)
	<u>195.858.280</u>	<u>197.011.524</u>

Skýringar

13. Námslán veitt frá 2020

Eftirstöðvar námslána sem veitt hafa verið frá 1. júlí 2020 á grundvelli laga nr. 60/2020, þegar ný lög um Menntasjóð námsmanna komu til framkvæmda.

Lánskjör: Greiðendur geta valið um hvort þeir endurgreiði lánin sem verðtryggð lán eða óverðtryggð. Vextir á lánunum eru breytilegir og skulu bera vaxtaálag sem ákveðið verður í úthlutunarreglum hvers árs, nú 0,8%. Þá er í lögnum sett þak á vextina, 9% á óverðtryggt lán og 4% á verðtryggt lán að meðtöldu vaxtaálagi. Þá skulu vextir vera þeir sömu og vaxtakjör sem MSNM fær hjá Sí að viðbættu álaginu sem ákveðið skal í úthlutunarreglum hvers árs. Að auki þá hafa greiðendur sem eru undir 40 ára aldri (lækkar í 35 ár 5 árum eftir gildistöku laganna) og ef þeir ljúka námi með prófgráðu heimild til að velja um hvort lánin séu endurgreidd sem tekjutengd lán, 3,75% af tekjum síðast liðins árs eða endurgreiða sem jafngreiðslulán til ákveðins árafjölda sem tekur mið af upphæð höfuðstóls láns við námslok og aldri lántaka þegar endurgreiðslur hefjast. Séu greiðendur hins vegar yfir þessum aldursmörkum greiða þeir lánin sem jafngreiðslulán en hafa val um hvort þau séu óverðtryggð eða verðtryggð. H-lánin eru verðtryggð á meðan á námi námsmanns stendur en bera ekki vexti. Endurgreiðslur skulu hefjast 1 ári eftir námslok. Endurgreiðslur H-lána er ekki hafin en fyrstu greiðendur muna hefja endurgreiðslur á árinu 2022.

Lánaflokkur H

	2021	2020
Staða lánaflokksins í ársbyrjun	2.180.345	0
Veitt lán á árinu	8.652.954	2.180.345
Gjaldfallið á árinu	0	0
Afskrifað vegna látinna lánþega	0	0
Afskriftir tapaðra krafna	0	0
Reiknaðar verðbætur ársins	0	0
Afborganir af höfuðstóli	0	0
	<u>10.833.300</u>	<u>2.180.345</u>

14. Markaðskjaralán

Markaðskjaralán voru veitt vegna skólagjalda í sérnámi og grunnskólanámi erlendis þar sem ekki eru veitt námslán vegna skólagjalda á hefðbundnum kjörum.

	2021	2020
Staða í ársbyrjun	2.525	7.259
Gjaldfallið á árinu	0	0
Afskrifað á árinu	0	0
Reiknaðar verðbætur ársins	(118)	(2.575)
Afborganir af höfuðstóli	(683)	(2.160)
	<u>1.724</u>	<u>2.525</u>

Skýringar

15. Afskriftareikningur útlána

Undanfarin ár hefur verið stuðst við reiknilíkan frá Ríkisendurskoðun sem metur hve hár afskriftareikningur þarf að vera á hverjum tíma. Á árinu 2020 voru sett ný lög um námslán þ.e.a.s. lög nr. 60/2020 um Menntasjóð námsmanna og tóku þau gildi 1. júlí 2020. Árið 2021 er því fyrsta heila árið þar sem nýju lögin eru í gildi.

Í nýju lögunum eru lánþegum gefnir ýmsir valkostir um hvernig þeir geti hagað endurgreiðslum námslána sinna. Endurgreiðslur H-lána eru ekki hafnar þannig að engar forsendur eru til staðar um hvaða endurgreiðslufyrirkomulag námsmenn munu velja. Til viðbótar er ekki vitað á þessum tímamarki hversu stór hluti námsmanna sem tekur námslán skv. nýju lögunum muni fá hluta af lánum sínum niðurfelld í lok námsáfangna. Í nýju lögunum eru einnig að finna ýmis ákvæði sem hafa áhrif á eldri námslán sem breyta forsendum eldri lána s.s. niðurfelling ábyrgðarmanna, afslátt vegna auka innborgana inn á námslán, hækkun á uppgreiðsluafslætti, lækun vaxta og árlegra endurgreiðslna. Endurskoða þarf því forsendur í reiknilíkani í ljósi áhrifa nýju laganna. Vandamálið er hins vegar að ýmis áhrif nýju laganna eru ekki komin fram ennþá, þannig að ekki eru til staðar góðar forsendur til þess að byggja á við mat á afskriftareikningi útlána í ár. Það er því veruleg óvissa til staðar til þess að meta afskriftareikning í ár.

Til þess að mæta þessari óvissu er matið í ár tvískipt. Eldri lánaflokkar V, S og R eru metnir með sama hætti og undan farin ár. Afskriftareikningur fyrir G lán er óbreyttur frá fyrra ári. Nýr lánaflokkur H sem nýju lögin hafa mikil áhrif á eru hins vegar metnir með öðrum hætti.

Helstu þættir í útreikningum eldri lánaflokka eru lánakjör hinna ýmsu lánaflokka, forsendur um kaupmáttaraukningu, forsendur um þróun tekna eftir aldri og dánarlíkur. Í forsendum fyrir reiknilíkanið er gert ráð fyrir að hlutfall gjaldþrota hjá greiðendum sé 0,30% 2021 (2020:0,3%, 2019:0,30%) og hlutfall veittra undanþága frá endurgreiðslum sé 4% 2021 (2020:4%, 2019:4%). Afskriftareikningur fyrir H lán er 30% af veittum H-lánum. En 30% svarar til þess að allir lánþegar fengju styrk í lok námstíma. Afskriftareikningur fyrir G-lán er hafður óbreyttur milli ára þar sem ekki var hægt að keyra reiknilíkan fyrir G-lán.

Samkvæmt reiknilíkani er afskriftarframlagið metið alls 6.048,9 millj.kr. til hækkunar. Í afskriftareikningi útlána er einnig tekið tillit til krafna sem eru komnar á kröfuvakt til viðbótar þeim kröfum sem áður hafði verið gert ráð fyrir með framlagi. Það er gert með sértæku framlagi sem er 90% af kröfum á kröfuvakt, alls 2.920 (2020: 2.771,2 millj.kr, 2019: 3.278,6, 2018: 2.847,3) og eru breytingar á framlaginu á milli ára dregnar frá afskriftarframlaginu, sem eru 149 millj. kr. á árinu 2021.

	2021	2020
Afskriftareikningur útlána í ársbyrjun	53.132.600	52.629.579
Endanlega töpuð útlán á árinu	(971.741)	(434.611)
Almennt framlag í afskriftareikning, (tekjufært) gjaldfært á árinu	5.899.923	1.444.948
Sértækt framlag v.kröfuvaktar, gjaldfært á árinu	149.015	(507.317)
Afskriftareikningur útlána í árslok	<u>58.209.797</u>	<u>53.132.600</u>

Í lok árs 2021 má áætla að lán án ábyrgða séu um 249,3 milljarða og lán með ábyrgðum um 3,3 milljarðar. Þá munu nýju lánin (H-lánin) verða endurgreidd með vaxtaálagi sem á að koma til móts við afskriftir hjá sjóðnum vegna nýju lánanna.

Veittar undanþágur jukust um 4,8% á milli árunna 2021 og 2020 og er hlutfall veittra undanþága 3,5% af mynduðum gjalddögum á árinu 2021 (2020: 3,4%, 2019: 2,2%).

Í reiknilíkani þarf að gefa sér forsendur um hverjar afborganir þeirra verði sem ekki hafa hafið endurgreiðslur lána. Meðalafborgun hækkaði um 46 þús.kr. á milli árunna 2021-2020 eftir að hafa lækkað um 24 þús.kr. milli árunna 2019-2020 eftir að hafa verið nokkuð stöðug undanfarin ár. Meðalupphæð afborgana námslána eru 266 þús.kr. á ársgrundvelli.

Skýringar

16. Jöfnunarstyrkir

Jöfnunarstyrkir eru veittir samkvæmt reglugerð nr. 692/2003. Um er að ræða dvalarstyrki til framhaldsskólanema sem ekki geta sótt framhaldsskóla í heimabyggð. Akstursstyrkir eru veittir til framhaldsskólanema sem sækja skóla fjarri lögheimili. Sjóðurinn hefur umsýslu með jöfnunarstyrkjum. Fjárveiting ársins 2021 vegna þessara styrkja voru 545,4 millj. kr. Greitt frá ríkissjóði á árinu 2021 voru 545,4 millj.kr. Þóknun sjóðsins nemur 1,5% af árlegu framlagi úr ríkissjóði og er færð undir liðinn aðrar tekjur.

	2021	2020
Staða viðskiptareiknings í ársbyrjun	(16.356)	(72.518)
Endurgreitt framlag til ríkissjóðs vegna 2020	167.114	0
Móttekið framlag frá ríkissjóði	(545.400)	(439.500)
Veittir styrkir til skólaaksturs	6.564	5.625
Veittir jöfnunarstyrkir	518.329	477.357
Kostnaður vegna hugbúnaðarþróunar og auglýsingar ofl.	2.961	3.838
Endurgreiddir jöfnunarstyrkur	0	0
Þóknun til Lánasjóðsins	8.175	8.842
Staða viðskiptareiknings í árslok	<u>141.386</u>	<u>(16.356)</u>

17. Viðskiptareikningur ríkissjóðs

Í árslok 2021 nam skuld sjóðsins við ríkissjóð rúmlega 21,8 millj. kr. en í ársbyrjun var staðan 18,9 m.kr.

	2021	2020
Staða í ársbyrjun	(18.969)	1.287.553
Ríkisframlag	7.121.800	2.870.247
Greitt úr ríkissjóði	(7.124.682)	(4.176.769)
Staða í árslok	<u>(21.850)</u>	<u>(18.969)</u>

18. Yfirlit um breytingu á eigin fé

Bókfært eigið fé nemur 123.630,7 milljónum kr. í árslok.

	2021
Eigið fé í ársbyrjun	118.997.848
Tekjuafgangur ársins	4.632.818
Eigið fé í árslok	<u>123.630.666</u>

Skýringar

19. Yfirlit um langtímaskuldir og vaxtakjör

Öll langtímalán sjóðsins voru upphaflega frá Endurlánum ríkissjóðs. Lánin eru alls 47 og til 25 ára. Þau eru verðtryggð með föstum vöxtum. Breyting var gerð á lögum um Lífeyrissjóð starfsmanna ríkisins, nr. 1/1997, með síðari breytingum, sem tók gildi 1. janúar 2017 þar sem breytingar á lögnum lúta m.a. að því að gera lífeyrissjóð starfsmanna ríkisins sjálfbæran. Til að fjármagna kostnað ríkissjóðs vegna þessa var ákveðið að framselja stóran hluta lánasafns ríkissjóðs vegna MSNM til LSR. Fjöldi lána MSNM til innheimtu hjá LSR eru 27 en 20 hjá Endurlánum ríkissjóðs.

Engar breytingar voru gerðar á lánunum að öðru leyti en því að uppsagnarákvæði skuldabréfanna var felld út og greiddast nú afborganir af þessum skuldabréfunum til LSR í stað Endurlána ríkissjóðs.

2021

Ríkissjóður, verðtryggð með vísitölu neysluverðs (vextir 1,95 -5,35%)	30.364.844
LSR, verðtryggð með vísitölu neysluverðs (vextir 2,3-4,3%)	55.902.045
	<u>86.266.890</u>

Afborganir langtímaskulda greinast þannig á næstu ár:

Afborganir 2022	5.734.360
Afborganir 2023	5.734.360
Afborganir 2024	5.734.360
Afborganir 2025	5.734.360
Afborganir 2026	5.734.360
Síðar	57.595.092
Langtímaskuldir, þ.m.t. næsta árs afborganir	<u>86.266.890</u>

20. Áhættustýring

MSNM stendur frammi fyrir áhættum í starfsemi sinni sem tengjast markmiðum og hlutverki MSNM. Umgjörð samhæfðrar áhættustýringar setur ramma um feril áhættustýringar sem er á ábyrgð stjórnar og framkvæmdastjóra MSNM. Framkvæmdastjóri ber ábyrgð á að þróaðar séu aðferðir við að greina, meta, mæla og stýra áhættum í starfseminni ásamt viðeigandi upplýsingagjöf og viðbrögðum.

Innleiðing samhæfðrar áhættustýringar hjá MSNM hófst með áhættustefnu dags. 25. október 2016. Áhættustefnan miðast við rekstraráhættur MSNM sem eru í reglubundinni vöktun yfir árið en aðrar helstu áhættur hafa verið skilgreindar og eru mældar að lágmarki árlega. Það eru eftirfarandi áhættur:

Útlánaáhætta/innheimtuáhætta

Endurgreiðsluáhætta felst í því að lán fáist ekki endurgreidd þar sem endurgreiðslur eru háðar tekjum og undanþágur fyrir greiðslum eru heimilar samkvæmt ákveðnum reglum. Einnig fellur lán niður við andlát lánþega. Með hækkandi námslánum til einstaklinga eykst endurgreiðsluáhætta MSNM. Nánar má sjá áhrif af þessari áhættu í skýringu 15.

Endurgreiðsluáhætta

Endurgreiðsluáhætta felst í því að lán fáist ekki endurgreidd þar sem endurgreiðslur eru háðar tekjum og undanþágur fyrir greiðslum eru heimilar samkvæmt ákveðnum reglum. Einnig fellur lán niður við andlát lánþega. Með hækkandi námslánum til einstaklinga eykst endurgreiðsluáhætta MSNM. Nánar má sjá áhrif af þessari áhættu í skýringu 15.

Vaxtaáhætta

Vaxtaáhætta er markaðsáhætta sem felst í því að MSNM geti ekki endurspeglað eigin fjármögnunarkjör í útlánum sínum til námsmanna. Þannig er MSNM rekið með neikvæðum vaxtamun og þessi neikvæði vaxtamunur lækkar núvirði útlánanna. Nánar má sjá áhrif af þessari áhættu í skýringu 21.

Verðtryggingaráhætta

Verðtryggingaráhætta er rakin til mismunar á verðtryggðum eignum og skuldum. Þar sem stærstur hluti af eignum og skuldum MSNM er verðtryggður er að öllu jöfnu nokkurt jafnvægi milli verðtryggðra eigna og skulda á hverjum tíma. Nánar má sjá áhrif af þessari áhættu í skýringu 21.

Skýringar

21. Aðrar upplýsingar

Núvirði útlána

Útlánaflokkar sjóðsins eru fimm með mismunandi lánaþingum. V-lán og S-lán eru verðtryggð en bera ekki vexti. R-lán og G-lán eru einnig verðtryggð en bera 0,4% vexti. H-lánin sem er nýi lánaþingurinn sem kom með nýjum lögum um Menntasjóð námsmanna nr. 60/2020 eru verðtryggð á meðan á námi stendur líkt og eldri námslánaþingur. Hins vegar geta greiðendur valið hvort þeir endurgreiði lánin sem verðtryggð lán eða sem óverðtryggð lán. Meginreglan er að greiða skal af lánunum sem jafngreiðslulán og ræðst fjöldi endurgreiðsluára af upphæð höfuðstóls og að greiða skulu upp lánin áður en greiðandi verður 65 ára. Ef hins vegar lánþingurinn er undir 40 ára og undir 35 ára eftir 5 ár frá gildistöku laganna þegar námi lýkur og lánþingurinn lýkur prófgráðu getur hann valið um að endurgreiða lánin miðað við tekjur og er endurgreiðsluhlutfallið 3,75% af tekjum ársins á undan. Vextir af lánunum sem standa sjóðnum til boða og tekni hafa verið til fjármögnunar sjóðsins hafa verið hærrí en vextir af námslánum. Nýju H-lánin eiga hins vegar að bera sömu vexti og sjóðurinn getur fjármagnað sig á á hverjum tíma að viðbættu 0,8% álagi. Þá er 30% af höfuðstóls láns felldur niður ef námsmaður lýkur námi á réttum tíma og jafnframt eru veittir barnastyrkir í stað barnalána áður.

Vegna ársins 2021 þá eru ekki til nógu góðar forsendur til þess að reikna út núvirði lánasafnsins og því eru ekki veittar upplýsingar um núvirði útlána 2021 í þessum ársreikningi. Hér að neðan má finna upplýsingar vegna fyrri ára.

Reiknað hefur verið út núvirði útlána sjóðsins í lok árs undanfarinna ára miðað við eftirfarandi % (3,45%:2020: 3,46%: 2019; 2018: 3,47%, 2017: 3,49%, 2016: 3,60%, 2015: 3,69%, 2014: 3,79%) ávöxtunarkröfu en sú ávöxtunarkrafa samsvarar meðalvöxtum langtímalána sem sjóðurinn hefur að lánunum. Niðurstaða útreikninganna er sú að núvirði útlána er miðað við í lok árs (2020: 144.326 millj.kr.; 2019: 151.326 millj.kr.; 2018: 148.995 millj.kr., 2017: 148.196 millj.kr.) en bókfært verðmæti útlána að frá dregnum afskriftareikningi útlána er (2020: 192.455 millj.kr.: 2019: 188.013 millj.kr.; 2018: 185.541 millj.kr., 2017: 183.618 millj.kr.) Mismunurinn, (2020: 48.129 millj.kr.: 2019: 36.686 millj.kr.; 2018: 36.545 millj.kr., 2017: 35.422 millj.kr.) endurspeglar þann viðbótarkostnað sem fylgir því að reka sjóðinn miðað við ofangreindar forsendur út lánstíma núverandi útlána. Kostnaði sjóðsins af því að lána út á lægri vöxtum en sjóðurinn býr við varðandi fjármögnun, er þannig dreift á lánstíma útlánanna.

Vaxtatekjur, vaxtagjöld og verðbætur

Námslán V, S, R og G eru öll verðtryggð en eingöngu R og G lán eru með 0,4% vöxtum þegar námi lýkur. Hins vegar eru H-lánin með mun hærrí vöxtum sem taka mið af lánaþingum sem bjóðast MSNM að viðbættu álagi, 0,8%, sem ákveðið er í úthlutunarreglum hverju sinni. Þá er jafnframt kveðið á um 4% vaxtaþak á verðtryggðu lánunum og 9% á óverðtryggðu lánunum að teknu tilliti til álagsins. V og S eru vaxtalaus lán. Langtímalán sjóðsins eru öll verðtryggð með föstum vöxtum á bilinu 1,95 - 5,35%. Þar sem langtímalán sjóðsins eru með hærrí vexti en flestir lánaþingur útlána sjóðsins er vaxtamunur neikvæður miðað við bókfært verð útlána og langtímalána í lok árs undanfarinna ára. Á árinu 2021 hækkaði vísitala neysluverðs um 4,84% en á árinu 2020 hækkaði vísitala neysluverðs um 3,49%, 2019 um um 2,67%, 2018 um 3,25%, 2017 um 1,73%. Þar sem útlán eru að hærrí fjárhæð en langtímalán sjóðsins hefur breyting verðbóta meiri áhrif á rekstrartekjur en rekstrargjöld. Þar af leiðandi eru reiknaðar nettó verðbætur í lok árs 2021 7.238,4 millj.kr. en í lok árs 2020 4.893,8 millj.kr., í lok árs 2019 3.612,0 millj. kr., í lok árs 2018 4.129,4 millj. kr., í lok árs 2017 2.193,7 millj.kr.

Húsaleigusamningur

MSNM er með húsaleigusamning við Fasteignir ríkissjóðs ásamt öðrum opinberum stofnunum í Borgartúni 21 og eru stofnanarinnar bundnar honum næstu 5,5 árin en eftir það er hægt að segja upp samningi með að minnsta kosti 12 mánaða fyrirvara. Nýr leigusamningur gildir frá 1. febrúar 2020 og til 31. júlí 2037.

Skýringar

22. Lög um Menntasjóð námsmanna

Lög um Menntasjóð námsmanna hafa það að markmiði að útlán sjóðsins skv. nýju lögnum, H-lánin, standi undir sér að undanskildum 30% styrk til námsmanna ljúki þau námslánunum á réttum tíma og greiðslu barnastyrks í stað barnaláns. Vextir sjóðsins eru breytilegir og ákvarðast af því hvað vaxtakjörum ríkissjóði bjóðast á markaði á hverjum tíma að viðbættu föstu vaxtaálagi sem tekur mið af væntum afföllum af endurgreiðslu námslána. Þá geta námsmenn valið um verðtryggð eða óverðtryggð námslán og er vaxtaþak á verðtryggðu lánin að viðbættu vaxtaálagi 4% en 9% fyrir óverðtryggðu lánin. Þau vaxtakjör sem MSNM lána út til námsmanna á hverjum tíma eru ekki líkleg til að verða þau sömu og þau vaxtakjör sem verða þegar að endurgreiðslu þeirra verður.

Fjármála- og efnahagsráðuneytið hefur lagt áherslu á að gerður sé greinarmunur á milli eldri lánaflókka sjóðsins og nýrra H-lána með það að markmiði að geta séð hvernig nýja námslánakerfið kemur út. Upphæð H-lánanna er sýndur í skýringu 13.

Ný lög um sjóðinn voru samþykkt 9. júní 2020 og komu til framkvæmda 1. júlí 2020. Fyrstu útgreiðslur hófust í ágúst 2020. Þar sem lögð er áhersla á að haldið sé utan um kostnað við H-lánin sérstaklega er sérstaklega reiknaður út kostnaður sjóðsins vegna þeirra lána. Alls voru veitt lán samkvæmt nýjum lögum fyrir 8,7 milljarð króna á árinu 2021. Miðað við meðalvexti, 3,44% á lánnum sjóðsins þá yrði kostnaður H-lánanna af lántökum vegna útlána því 168,9 millj. kr.

Skýringar

Fimm ára yfirlit í millj. kr.

Á verðlagi hvers árs	2021	2020	2019	2018	2017
Rekstur					
Hreinar vaxtatekjur.....	5.057	3.292	3.102	3.428	1.026
Aðrar rekstrartekjur.....	119	101	108	97	78
Önnur rekstrargjöld.....	(1.616)	(911)	(752)	(690)	(682)
Framlag á afskriftareikn. útlána.....	(6.049)	(938)	(114)	(2.897)	(3.504)
Tekjuhalli án ríkisframlags.....	(2.489)	1.543	2.344	(62)	(3.082)
Ríkisframlag.....	7.122	2.870	8.248	7.963	7.966
Tekjuafgangur (halli) ársins.....	4.633	4.414	10.592	7.901	4.883
Efnahagur					
Handbært fé.....	17.297	15.951	17.689	13.383	11.267
Útlán.....	252.187	245.588	240.642	238.875	234.496
Afskriftareikningur útlána.....	(58.210)	(53.133)	(52.630)	(53.334)	(50.879)
Aðrar eignir.....	647	468	1.636	1.675	1.291
Eignir alls.....	211.920	208.874	207.338	200.598	196.175
Langtímaskuldir.....	86.267	87.762	90.532	94.301	97.758
Aðrar skuldir.....	2.023	2.115	2.222	2.305	2.326
Skuldir alls.....	88.290	89.876	92.754	96.606	100.084
Eigið fé.....	123.631	118.998	114.584	103.992	96.092
Skuldir og eigið fé alls.....	211.920	208.874	207.338	200.598	196.175